

عنوان مقاله:

بحران منابع آب و معیشت پایدار روستایی؛ برنامه ریزی در مقیاس حوضه های آبریز

محل انتشار:

همایش ملی درس آموخته های مشارکت متخصصان جغرافیا و برنامه ریزی روستایی در آبادانی و پیشرفت نواحی روستایی (سال: 1403)

تعداد صفحات اصل مقاله: 25

نویسنده:

محمدامین خراسانی - استادیار، گروه جغرافیای انسانی و برنامه ریزی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

خلاصه مقاله:

تحلیل وضع موجود سازمان فضایی کشور و روند گذشته آن تصویر نامطلوب و نگران کننده ای از توزیع جمعیت و فعالیتها را در سرزمین نشان می دهد و پر واضح است که ادامه هدایت نشده این روند موجب تشدید عوارض نامطلوب این روند شده و افزایش بحران های مربوط به منابع آب و عدم بهره برداری مطلوب از قابلیت ها و امکانات سرزمین را به دنبال خواهد داشت. واقعیت این است که حوضه های آبریز بایستی مبنای برنامه ریزی های کلان کشوری از قبیل تدوین سندهای چشم انداز، برنامه های توسعه پنج ساله و تصمیم گیری های کلان و... باشد. هر حوضه آبریز دارای ظرفیتی است که بارگذاری بیش از آن، سبب اضمحلال منابع شده و قدرت بازیابی را از آن زیست بوم سلب می نماید. عدم توجه به همین اصل، از مهم ترین محرک های شکل گیری، تداوم و تعمیق بحران آب در کشور است و البته که زمینه پیدایش اختلافات و تنازعات منطقه ای و بین استانی را هم فراهم نموده است. بدون تردید مناطق روستایی ایران اهمیت بسیار زیادی در (حفظ و صیانت یا تحلیل رفتن توان اکولوژیکی) حوضه های آبریز دارند. یافته های این پژوهش نشان می دهد که راهبردهای کلان معیشتی روستاها در مقیاس حوضه های آبریز شش گانه کشور یعنی حوضه آبریز دریای خزر، حوضه آبریز دریاچه ارومیه، حوضه آبریز قره قوم، حوضه آبریز مرزی شرقی، حوضه آبریز فلات مرکزی و نهایتاً، حوضه آبریز خلیج فارس و دریای عمان به دو گروه کلی تقسیم می گردد: الف -تنوع معیشتی و معیشت جایگزین - ب-کشاورزی پایدار. بر این اساس، با توجه به وضعیت سرمایه های معیشتی در حوضه های مختلف و با توجه به فراگیربودن بحران آب در آنها، تعداد (ترکیبی) از الگوهای زیر، فراخور شرایط هر حوضه ارائه گردیده است: الگوی معیشتی روستاهای کوهستانی، الگوی معیشتی روستاهای کویری، روستاهای ساحلی شمال، روستاهای ساحلی جنوب، مبتنی بر سکونتگاه های کوچک و دور افتاده، روستاهای پیرامون شهری، روستاهای مرزی، روستاهای هدف گردشگری، کشاورزی کم آب بر با تاکید بر امنیت غذایی، بهره گیری از دانش بومی و تجربه زیسته روستاییان، بهره گیری از توانمندی های زنان روستایی، مشاغل خانگی روستایی، مبتنی بر برند و برندینگ.

کلمات کلیدی:

برنامه ریزی معیشت، تنوع معیشتی، کشاورزی پایدار، روستاهای ایران

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/2064087>

